

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben lázhoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadását
 vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Glac Antal napja.

Pünkösöd hétfőjén zászlóerdő alatt, ezrekre menő sokaság kíséretében, lelkes tüntetés között vonult be Nagyváradra Glac Antal, a 48-as párt képviselője, a város és a vármegye volt főispánja.

Bármilyen a választás kimenetele, erre a fogadtatásra, a polgárság szeretetének erre a megnyilatkozására Glac Antal mindenkor büszke lehet. Büszke lehet annál inkább, mert szeretetreméltó egyéniségével s főispánja alatt kifejtett működésével ezt az ünneplést meg is érdemelte.

A programbeszéd veleje az, hogy ő kitart rendületlenül a függetlenségi párt programja mellett, de a megvalósításnál számol a lehetőségekkel. Nem szemelomharcot hirdet, mint Justhék, hanem Apponyi és Kossuth nyomában akar dolgozni a független Magyarországért. Nyíltan követeli a katolikus autonómiát, fektet ki a kisemberek ügyét. De emellett helyett adott a Justh-féle program-pontoknak is.

A választási reformra kijelentette, hogy követeli az általános, egyenlő választójogot a községenkénti és titkos szavazással. Súlyosbította e kijelentést azt a meglepő körülmény, hogy a szociálisták megbizottja üdvözölte az ő állásfoglalását s kijelentette, hogy pártolják őt, nem léptetnek fel ellene senkit. Ezt ugyan iparkodott ő ellensúlyozni nemzeti kautélakkal, hogy t. i. a titkosságot főleg a városokban követeli, a többi jelszónál pedig alapföltételül a magyar állameszmét és annak erejét tekinti, de ez keveset változtat a dolog lényegén.

Nagyon kedvező hatást tett az az uri modor, ahogyan Glac Antal ellenfeleiről, Hoványi Gézaról nyilatkozott. Ezt vártuk Glac Antal uri egyéniségétől és ebben a várakozásunkban nem is csalódtunk.

Még Adorján Emil felszólalásával kell foglalkoznunk. Adorján ügyesen, lendületesen beszélt, de nagyon elragadta a hév. Eltekintve attól, hogy a közös bank

ellen nagyon is népiesen érvelt, visszatekintést és megütközést keltett Hoványi Géza elleni kirohenása. Amilyen jó hatása volt Glac Antal igazán uri, nobiles szavainak, melyekkel ellenfele Hoványi előtt lovagios vívó módjára meghajtott kardját, annyira nem volt helyes és nem volt igazságos Adorján támadása. Egy harmincz éves eredményes, becsületes és önzetlen munkásságot nem szabad ilyen alaptalan vádakkal még a választási harcban sem megtámadni. A mi pedig Hoványi Gézának mint bankigazgatónak a működését illeti, azt hiába akarta Adorján a kis emberek, a hitelre szorulóknak nevében támadni. Éppen a kis emberek tudhatják legjobban, hogy éppen ezen a téren Hoványi mindenkivel szemben és mindenkor a legmesszebb menő méltányosságot tanúsította. Adorjánnak különben ötletes beszédjének ez a része többet ártott, mint használt.

Említettük, hogy Glacot a választó jog kérdésében elfoglalt álláspontja miatt a szociáldemokraták is üdvözölték s hozzácsatlakoztak. Hol voltak és hol vannak azonban az általános választójog ligájának hírhedt kolompói? Szint vallanak vagy nem vallanak? Kell-e nekik csakugyan az a bizonyos általános stb. vagy sem? Bármily csekély pontosság is, állásfoglalásukra a pikantéria érdekességével vár a közönség.

S a dolog csattanója: a szociáldemokraták pártfogója, a Nagyváradai Napló egyszerre megharagudott eddigi dédelgetteire. Rozvány Jenőt úgy elintézi, mintha legalább is klerikális, néppárti vagy keresztényszocialista népvézérré lett volna. Hová forduljanak ezentúl a szociáldemokraták és kiket fog a Napló megvédeni? Bizonytalán Tisza Istvánt és a nem általános, nem titkos stb. választójogot és bizonytalán épp olyan őszintén és önzetlenül, mint védte eddig Kristóffy és elveit.

Hiába no, vannak még elveikhez rendületlenül és önzetlenül ragaszkodó emberek is!

Glac Antal programbeszède.

Sokáig emlékezetes lesz Nagyváradon Glac Antalnak, a nagyváradai függetlenségi párt képviselőjelöltjének vasárnapi fogadtatása. A szeretet és tiszteletnek őszinte megnyilatkozása volt az az ünnepség, amelyet a független polgárság rendezett Glac Antal volt főispánnak, aki négy évi itt működése alatt pártatlan igazságosságával, egyéni szeretetreméltóságával, finom modorával teljesen meghódította nemcsak a vele egy politikai nézetet vallók, de az ellenpárthoz tartozók tiszteletét is.

A független polgárság nagy buzgalommal készült Glac Antal fogadtatására s az minden mozzanatában pompásan sikerült is.

Derült napfényes idő kedvezett az ünnepségnek.

Már reggel 8 órakor élénk volt az egész város. Mindenfelé feldíszített, nemzeti lobogós kocsikat lehetett látni. A város különböző pontjairól lobogóval vonultak a polgárok a vasút állomáshoz.

Jóval 9 óra előtt már kivonult a mintegy 100 tagból álló bandérium s a vasuti pályához előtt foglalt helyet. Szemben az állomás kijárójával valóságos zászlóerdő állott s csinált sorfalat az ezernyi és ezernyi közönség előtt.

Kilenc óra után egyre érkeztek a fellobogozott fogatok.

Bent a Perronon zsufolva állott a közönség, élén Szokoly Tamással, dr. Stokker Józseffel, dr. Adorján Emillel, Lukács Géza és Nagy Ödön nyug. ezredesekkel, továbbá a függetlenségi párt választmányi tagjaival, kedves képet nyújtott a fehér ruhás leányok csoportja, virágcsokrokkal. A függetlenségi párt selyem zászlójával Mokry István zászlótartó szintén a Perronon foglalt helyet.

Mikor Csaba-felől a vonat megérkezett, riadó éljenzés zúgott fel, amely még elemetrisabb erővel tört ki, mikor Glac Antal az egyik I. oszt. kocsijában megjelent.

A tömeg egész a kocsijig nyomult előre, hogy mielőbb üdvözölje a képviselőjelöltet.

Percek múlva tudott csak dr. Stokker József szóhoz jutni a meg-megujuló zajos óvációtól, hogy Glac Antalt üdvözölje.

Az üdvözlés után újra felhangzott az él-

ÉRTESÍTÉS!

: Üzletünk
 átalakítása
 végett
 az összes

áruinkat, ugymint: **blousok pongyolák,**
aljak, kabátok, kosztümök,

gyermek ruhák

s egyéb cikkekkel e hó végéig

minden elfogadható árban áru-
 sitjuk.

Tisztelettel

WÉBER TESTVÉREK

Nagyvárad.

Bémer-tér.

Az árusítás naponta reggel 8 órától este 7 óráig tart, a berendezésnek egy része, valamint egy bármás pénzeszköz eladó.

jenzés s Glac Antal nem tudott szóhoz jutni.

Az éljenzés csak akkor csillapult le, midőn a fehérruhás leányok közül *Kerekes Anna* lépett Glac Antal elé s csinos üdvözlőbeszéd után remek virágcsokrot nyújtott át. Majd a réti honleányok nevében *Kovács Mariska* üdvözölte szép beszédben a képviselőjelöltet s szintén átnyújtott egy remek szép virágcsokrot.

Ezután Glac Antal a következő szívből fakadt beszédben köszönte meg a meleg fogadtatást:

Mélyen tisztelt uraim!

Szeretett választópolgárok!

— *Stokker József* barátom megható szavakkal fejezte ki az önök érzelmeit s végien jól esik nekem, hogy e város haza hívott, haza várt, mert az én szívem mindig visszavágyik, szívem egy darabja után, melyet itt hagytam önöknél. (Zugó éljenzés.) Végtelen jól esik, hogy *Stokker József* barátom tolmácsolta ezt az érzésüket s kívánom lelkemből, hogy áldja meg érte a jószágos Isten s osszassa el családjáról a szomorúság felhőit. Önket pedig ügyünk diadalmis sikerének erős hitével köszöntöm itthon, bizva, hogy erőt ad nekem, hogy ujjult erővel küzdhessek hazánk függetlenségének szent ügyéért. (Hosszas éljenzés.)

A bevonulás.

Jó negyedóra telt el, míg az ezrekre menő közönség kijutott a pályaházból s megindult az impozáns menet. Elöl a lovasbandérium, utánna a zászlók sokaságával a polgárok, majd rengeteg kocsisor, az első kocsiban Glac Antal dr *Adorján Emillel*, majd a következő kocsiban *Szokoly Tamás* dr *Stokker Józseffel*.

A menet a *Kossuth-nóta* hangjai mellett lépésben haladt, követve ezrek és ezrektől s a két oldalon tömörült közönség állandó éljenzése és óvációi mellett. Mikor a lovasbandérium a *Szent László-térre* ért, a kocsisor utólja még alig indult meg a pályaházról. A *Rákóczy-uton* több ablakból előkelő hölgyek virágokat dobtak Glac Antal kocsijába. Szóval a bevonulás oly impozáns volt, mint amelyet csak *Barabás Béla* bevonulásakor látott Nagyvárad közönsége.

Mikor a menet a *Szent László-térre* ért, a *Fekete Sas* környékét annyira ellepte az ünneplő közönség, hogy a forgalom hosszú időre fennakadt.

A Fekete Sasban.

A lépcsőház megnyitása után pár perccel előzönlött a *Vigadó* nagytermét mintegy 3000-re menő közönség.

Szokoly Tamás rövid szavakkal megnyitotta a nagyülést s indítványára *Adorján Emil*, *Stokker József*, *Nagy Ödön*, *Lukács Géza*, *Pekánovits Imre* és *Cser János* tagokból küldöttség ment Glac Antalnak a Saszállóban levő lakására, hogy meghívja őt programmbeszédjének megtartására.

Zugó éljenzés és taps fogadta, mikor Glac Antal a terembe lépett.

A programmbeszéd.

Az éljenző, tapsoló közönség szíveskedésének lelkesedése mélyen meghatotta Glac Antalt, aki a következő programmbeszédet intézte a polgársághoz:

Ki ajánlta fel a mandátumot?

Midőn a politikai viszonyok változtával főispáni állásomból távoztam, Nagyvárad polgársága pártkülönbség nélkül szeretetének és

ragaszkodásának kifejezése mellett vett tőlem bucsút és igen sokan pártkülönbség nélkül, legelső sorban pedig a *polgárság nevében az én kedves barátom Rimler Károly polgármester, azt hangoztatták, hogy ha már mint főispántól meg kell válniok, a város képviselőjévé kell lennem*, (mozgás, lelkes éljenzés) miért is működésem és magatartásom elismeréseként, szeretetök és becsülésök kifejezéseként felfognak kérni Nagyvárad város mandátumának elvállalására. (Viharos éljenzés.) Mindez őszinte örömmel és hálával tölti el lelkemet s én, ki soha életemben nem vágytam képviselővé lenni, ki most sem vállaltam máshol mandátumot a megcsendült hang, a felhozott indokok alapján kijelentettem, miszerint Nagyvárad mandátumát hálás köszönettel venném; — lelkemre mondom, nem a képviselőségért, hanem hogy mandátumom legyen egész erőmet, egész lelkemet Nagyvárad városának szentelni. (Zajos éljenzés.) Nyíltan és őszintén szólva, akkor azt hittem, hogy a mandátumra vonatkozó kijelentések, kivéve egy két benső barátomnál, csak a bucsuzási érzékenység hangjai, melyek elhangzanak és távoztom után mint a párák szétfoszlanak, megsemmisülnek.

Midőn most azt látom, hogy a távolban sem feledtek el, de magukhoz és ígéretükhöz hiven becsülésük és bizalmuk hívó szavát utánam küldötték és tényleg megakárnak tartani maguknak és Nagyvárad városának, valóban boldognak érzem magam és a legszebben megjutalmazva látom eddigi munkámat és viszonzottnak érzem őszinte szeretetemet és ragaszkodásomat. Fogadják hálás köszönetemet s legyenek meggyőződve, hogy hatványozottan érzem a kötelességet Nagyváradért élni, érte áldozni minden erőmet. (Leikes éljenzés, taps.)

A választás.

Örömmel vettem tudomásul, hogy ellenjelöltem, az én régi kedves barátom dr *Hoványi Géza*, mert meggyőződésem, hogy tiszta és becsületes lesz közöttünk a harc.

Viharos felkiáltások: *Abcug Hoványi! Le vele!*

Glac Antal: Kérem kedves polgártársaim ne abcugoljanak. Ne tévesszük szem elől, hogy az ellenelet, akit mi tisztességes ellenfélnek tartunk, meggyőződése és személye szerint tisztelnünk kell. (Élénk tetszés.)

Meggyőződésem, hogy az ő becsületesége nem fogja engedni sem a terrort, sem a lélekvasárlást. (Zaj.) Mint becsületes igaz embert kérem őt, hogy régi barátságunkat ne zavarja meg a választási harc s ennek érdekében ne követeljünk senkitől helyzetét kihatásolag kényszer szavazatot, de mindenkitől a tiszta, becsületes meggyőződés szabad szavazatát kérjük, hogy bármelyikünk nyerje is el a többséget, az ne egy pártnak, hanem az egész városnak lehessen tiszta mandátummal bíró becsületes képviselője. (Ugy van! Zajos helyeslés.)

Kérem az igen tisztelt választó polgárokat, hogy egymás meggyőződésé. tiszteletben tartva, békében vivják meg az elvek harcát. Ezt mint intelligens emberek magukból kiindulva is megtehetik, de megtehetik mindkét jelöltjük becsületesége alapján, a tisztviselők megtehetik még, mert mint *Hieronimi kereskedelmi miniszter Budapest VII-ik kerületének* különösen a vasutasokra vonatkozólag a koalíciós kormány által megcsinált szolgálati pragmatikájuk alapján írásban adta, hogy a kormány senkit sem fog bántani, ha meggyőződését követi. (Ugy van.) Mivel én a Budapest VII-ik kerületi választókat nem tartom megkülönböztetendőnek önökkel szemben s mivel nem hiszem, hogy *Hieronimi* családja kortesfogásból vagy a kormány ellenére tette kijelentését, becsületeségnek tartanám, ha itt a kormány vagy közegeik más mértéket használnának. (Helyeslés.)

Ne vegye senki szerénytelen hivalkodásnak ha mondom, de én úgy érzem miszerint nem egyedül politikai állásfoglalásomért, hanem nagy részben személyemért hívtak ide, mert meggyőződtek arról, miszerint ha nem is tettem, nem alkottam sokat, de a város javára törekedtem mindenkor és mindenekben

(Tetszés). Önök meghívtak, hogy a képviselő jelöltséget fogadjam el, hálás köszönettel elfogadom. Meghívtak, hogy mint jelölt programmot adjak. Ezt csak annyiban teszem, hogy néhány szóban felemlitem a ta'án mindenki által ősmert eddigi gondolkodásomat és fogadom miszerint az maradok aki voltam. Többet mondani nem tartok szükségesnek, mert Önök között éltem, önökkel dolgoztam s önök munkáimban engem hálára kötelezően támogattak. Ha ezentul is támogatni kívánnak, én teljes erőmből kívánok dolgozni tovább az eddigi utakon. (Leikes éljenzés.)

Fokozatos haladás.

Mint minden, úgy a politikában is a kölcsönös tisztelet, becsülés a békés munka és nyugodt mérsékletnek voltam és maradok hiva, mint ilyen, bár lelkem és szívem egész nevével vágyom imádott magyar hazánkat szabadnak, függetlennek, boldognak láthatni, ennek kivívásában számolni kívánok a viszonyokkal s inkább megelégszem a fokozatos haladással, sem hogy merev követeléssel veszélyeztessen az elérhető, de bármily nyugodtan gondolkozom is, hazám megszerzett jogairól lemondani nem tudok. (Leikes éljenzés.) Mint önök előtt tudva van, lelkemből sajnáltam, hogy az országos függetlenségi párt kettészakadt és hogy elköttem mindent arra nézve, hogy itt a párt egysége meg ne zavartassék, mert félttem attól, hogy oly idők jönnek, amidőn minden igaz magyar embernek össze kell tartani. (Ugy van!)

Bár a legnagyobb tisztelettel elismerem a Justh-párt hazafias intencióit, midőn törvényadta jogaink követelésében szilárdak maradtak. (Tetszés.) En a viszonyokkal és erőnkkel számoló, országos *Kossuth-párthoz* tartozom, (Viharos éljenzés, taps) s ebben sajnosan igazol az a szomorú tény, hogy midőn a Justh-párt hazafiassággal és nyíltsággal, de a viszonyok és erőink nyugodt mérlegelése nélkül megmaradt jogos követelése mellett, bécsi intrikák folytán ki kellett ejtenünk kezünkől a hatalom gyepölőjét s azt alkotmányellenesen magához ragadta az erre lesben álló és a lemondást legjobbnak vélt irányzat. (Igaz! Ugy van!) Megengedem, hogy a mai kormány is tiszta hazafissággal alkotta meg az irányt, de nem titkolhatom aggályomat, hogy irányuk inkább felel meg a korona téves óhajának, mint a nemzet érdekének, hogy a koronával szemben való tulengedékenységnk az amugy is csak papirozon lévő alkotmányunkat valóságos ronggyá engedi tépni s ezáltal a korona és nemzet között nem egyetértést — mire oly nagy szükségünk van — hanem elkeseredett harcot terem. (Ugy van!)

Ha látjuk, hogy Ausztria, e földön legnagyobb ellenségünk mindent elkövet önállóságunk, előhaladásunk és vagyonosodásunk ellen, önkénytelenül és jogosan támad azon gondolatunk, hogy nemzeti törekvéseinknek nem az érdekünkért aggódó, jogainkat törvényekben szentesítő magyar király, hanem osztrák érdekért az osztrák császár mondott vétőt. (Igaz! Ugy van!) Ez ellen állást kell foglalnunk, nem pedig segélyére lennünk. A magyar király esküjével szentesített törvényeinket megvédeni kötelességünk, az általa megerősített jogainkról lemondanunk nem szabad.

A nemzet jogai.

Törvényes jogunk van az önálló nemzeti bankhoz, önálló gazdasági berendezkedéshez, (Taps.) tehát ezt, ha a szükséghez és kényszerhez mérten el is kell odáznunk, követelésünket feladnunk nem szabad és a császári vétőt támogatnunk a nemzet elleni bűn. Követelnünk kell és követelem az önálló gazdasági berendezkedést, külön vámterületet és az önálló magyar nemzeti bankot, mert ezek nélkül csak Ausztria zsellerei, koldusok maradunk. (Zajos éljenzés, taps.)

A katonai és külügyi téren szintén megvannak törvényes jogaink, ezekről sem szabad lemondanunk. Ha pedig, mint várható, a korona áldozatokat fog tőlünk követelni, feltétlen kötelességünk lesz nemcsak papírra vetett nagyobb jogokat, hanem a meglévő és szerzendő jogok teljes érvényesítését is kívánni.

Ma már nem tartom megfelelőnek a 48 és 67 kifejezéseket, mert ha a tényeket vizsgáljuk, be kell ösmernünk, hogy mi 48-asok is már jóformán csak a 67-es törvényekben szentesített jogainkat és azok fejlesztését kívánjuk, mert szomorú viszonyaink és helyzetünk folytán ideáljaink már csak szívünk óhaját képezik. (Tetszés.) De viszont a mostani 67-es kormánypart jogtalanul nevezi magát 67-esnek, mert már nem a 67-iki törvényekben lefektetett s Deák Ferenc által fejlesztendőnek mondott jogainkért küzdenek, hanem a hatalom birtokáért a 67-iki törvényes jogainkról való lemondásban versenyeznek. (Ugy van!)

Ne keressük a 48 és 67 közötti differenciákat, hanem azok együttes erejével keressük a teret és módot, ahol és amely szerint összes törvényeink érvényesítését, hazánk felvirágozását, gazdasági megerősödésünket találhatjuk. (Eljenzés.)

Gazdasági kérdések.

Belügyi politikánkban ne állítsuk szembe a földművelő, iparos és kereskedelmi irányokat, hanem lássuk már be, hogy régi földművelésünknek a fejlődő ipar és kereskedelem csak javára van és viszont iparunk és kereskedelmünk akkor és úgy fejlődhet igazán, ha a földművelőknek módjukban áll azokat minél inkább igénybe venni. Épen ezért törekedjünk hazafiasan támogatni minden irányt, (Tetszés) elfogulat anul hallgassuk meg bajaikat, törekedjünk azokat megösmerni, orvosolni, érdekeiket összeegyeztetni, — de hogy ez lehető legyen, legelső sorban kötelességünk zsenge gyermekünket, az ipart és főleg a kisipart támogatni; épen ezért követelem az ipartörvény és országos betegségyező pénztár hiányos és sokban rossz és káros törvényeknek alapos és üdvös revízióját a kereskedőkre nézve pedig igen fontos és szükségesnek tartom, hogyha fizetési képességükkel válnak, ne legyenek azonnal csődbe hajthatók s így a drága csődéljárással mindenüktől megfoszt atók, hanem lehetőleg csődön kívüli eljárással legyen rendezendő szomorú helyzetük. (Helyeslés.)

Nemzetiségek.

Ne állítsuk szembe magyarságunkat a nemzetiségekkel, hanem keressük a békés egyetértést, dolgozzunk egyesült erővel előhaladásunkért (Eljenzés), hogy annak áldását és előnyét egyenlően élvezhesse az ország minden fia, bárhogy hangzott legyen az ő bölcső dala. Azt a nemzetiséget, ki közös magyar hazánk javára törekszik, öleljük mint igaz testvért szerető szívünkre (Tetszés), de az izgatokat, a konkoly hintőket ne ösmérjük el a haza gyermekének és mint a veszedelmes rákfenét vágjuk ki testünkéből (Ugy van!)

A kath. autonómia.

Ne hirdessünk, ne keressünk differenciát a vallás felekezettek között, hanem teljes erővel, kölcsönös tisztelettel és becsüléssel dolgozzunk azon, hogy béke és egyetértés legyen, Vallásos érdeletem alapján mindig ezen dolgoztam és ezt meg nem tagadom soha. Ennek alapján követelem az 1848. évi XX. törvénycikk teljes végrehajtását és mivel nálunk protestánsoknál látom a hitélet terén az autonómia áldását, a róm. katolikusok autonómiáját is lelkemből követelem és támogatom (Lelkes éljenzés.)

A tisztviselők.

Mint főispán sokat foglalkoztam a tisztviselők, papok és tanítók dolgával és sorsával s lelkemből dolgoztam s fogok dolgozni sorsuk javításán, (Zajos éljenzés) függetlenségük biztosításán, mert nemzetünk sorsát elsősorban az ő kezükben tudom és tartom letéve. (Ugy van!) Midőn tisztviselőről szólottam, lehetetlen hallgatógon maradnom, szemben Székely igazságügyi miniszter azon rendeletével, mely szerint a bíróságoknak reggel 8-tól d. u. 3 ig kell hivatalos teendőket végezni. Hét teljes úrai oly erős szellemi munkát követelni, valóságos ember-telenség, mely ellen fel kell emelni tiltakozó szavunkat. Mint volt magántisztviselő, ezen karnak érdekét és sérelmeit is ösmérem, azokat

szíveken viselem s érdekükért küzdeni mindig örömmel maradok bajtársuk. (Eljenzés.) Mint ilyen arra kívánok törekedni, hogy a magántisztviselők részére általában megalkottassék a szolgálati pragmatika és nyugdíjszabályzat, hogy ne legyenek üldözhető rabszolgák, hatalmi eszközök és becsületes munkájuk után életük alkonyán kenyerük biztosítva legyen. (Zajos tetszés.) Amennyiben módomban állott, arra törekedtem, hogy városunk helyzete javíttassék, fontos kötelességemnek tartom ez irányban mindent elkövetni a jövőben is, ösmérem a városok bajait és maholnap elviselhetetlenné való terheit, melyeken az államnak segítenie kell.

A választói jog kérdése.

Ha hazánkat hűen akarjuk szolgálni, legyünk demokraták és szocialisták, (Viharos éljenzés) de ne abban, hogy lázító jelszavakkal szítsuk a gyengébbek panaszát, hanem hallgassuk meg a jogos panaszt és legyünk segélyére mindon téren és mindazoknak, kik a támogatást megérdemlik, de viszont legyen lelki erőnk felvilágosítani azokat, kik tévedésben vannak, képzelt sérelmeik, képzelt jogaik és követeléseik tekintetében; oktassuk, tanítsuk az eltévedteket, hogy ők is a helyes utra térve megérdemljék támogatásunkat. Ha ezt tesszük, ne féljünk a szocialistáktól, melyet nem kell, nem szabad letörni akarni hanem inkább helyes irányban fejleszteni kell. (Élénk tetszés.)

Ezzel összefüggésben a most talán legfontosabb kérdéssről, a választási reformról kívánok pár szót szólni. (Halljuk! Halljuk!) Egész életemet szabadelvű, demokratikus gondolkodásban és szocialistikus érzelmekben töltöttem és ily irányu előhaladás értelmében működtem (Zajos helyeslés.) és így a nép fejlődésének megfelelőleg a népjogoknak kiterjesztését kívánom. (Élénk helyeslés.) Adjunk a népnek megélhetést, művelődést és jogokat, akkor várhatunk és követethetünk hazafias áldozatokat. (Ugy van! Ugy van!), Az államot nem az adófizetés, hanem a becsületes munkás kezek tartják fenn és nem a kiváltságok, hanem a nemzet vér és pénz áldozatai teszik hatalmassá. (Igazi) Ezek alapján az általános, egyenlő választójognak vagyok híve. Felkiáltások: Titkos! Titkos! Glac Antal: Kérem kezdjük a leveznél, a végén jön a csemege. (Zajos tetszés. Halljuk.)

Mert a választójog gyakorlásánál sajnos tapasztalhatjuk a tiszta becsületes meggyőződés korlátozását, híve vagyok a titkos választásnak, (Hosszan tartó viharos éljenzés, taps.) főleg a városokban, hol az intelligens, becsületes, hazafias tisztviselői kart és munkásszély felszabadítandónak tartom a kényszerubbony alól. (Zajos tetszés.) Amint ezen jogokat a népnek megadni kívánom úgy megkövetelem e nemzet minden fiától, hogy általánosan, egyenlően, igaz hű fia legyen a magyar hazának és úgy hazafias érdelete, mint intelligens gondolkodásával tegye magát e jogokra érdemessé. (Élénk helyeslés.)

Ha oly választói reform tervezet lesz benyújtva, mely a magyar állameszmét és annak erejét; biztosítja, teljes lelkemből támogatom az általános egyenlő és titkos választási reformot és ha erre nézve majd javaslat lesz feltétlenül követem, hogy az teljes, őszinte és világos legyen, (Helyeslés.) a nemzet előre ítélhesse meg mit fogad el, nehogy egy jelszavakból összetákoltt tetszetős javaslat később különböző záradokkal láttassék el s ily uton a nép kijátszva, jogai remélt kielégítése csorbítva lehessen. (Ugy van! Helyeslés!)

A szájkosár.

Végre meg kell említenem azt, hogy a kormány erőlyesen sürgeti a házszabályrevíziót. (Felkiáltások. Le a szájkosárral!) Nem helyeslem a rendes költségvetés, indemnitás és az ország sürgős szükségletei ellen folytatandó obstrukciókat s éppen ezért ez irányokban egy helyes házszabály revíziót nem utasításék vissza, de teljes ellentállást fejtenék ki ha a házszabályokat oly mérvben kísérelnék meg szí-

gerítani, hogy az a parlamentarismuson, a népjogokon ejthessen csorbát, vagy a nemzet vér és pénz áldozatait illetőleg semmisítesse meg a nemzet akaratát. Ha ezek után megajándékoznak bizalmukkal, hálás köszönettel veszem, mert azt meg tudom becsülni és kiérdemelni teljes erőmből törekedni fogok. (Sünni nem akaró, meg-megújuló lelkes, viharos éljenzés és taps.)

Dr Adorján Emil beszéde.

Nagy sokára, mikor a tüntetésszerű tetszés nyilvánítás megszűnt, dr Adorján Emil szólott a közönséghez.

Szerencsés helyzetnek mondja, hogy Glac Antalban olyan jelöltet talált a párt, akinek elve egyezik a párttal s akinek személyét szeretettel veszik körül. A programmbeszédből meggyőződtek, hogy a jelölt a 48-as programot egész terjedelmébe hiszi és vallja. Majd Ausztriával foglalkozott, amely nyugrajtunk. Tisza István se általános választójogot, se önálló banket nem akar, de akar házszabály revíziót, hogy megbénítsa nemzet képviselőt az osztrák elnyomás elleni küzdelemben. Elítéli a kormány lemondó politikáját és hangon foglalkozik dr Hoványi Gézával.

Majd rátért Glac Antal működésére. Beszéde végén átadta Glac Antalnak a nagyváradi hölgyek ajándékát, egy szép selyem zászlót.

Szövetkezés a szocialistákkal.

Ezután dr Rozvány Jenő szólalt fel a nagyváradi szobialdemokrata párt nevében s megígérte, hogy a szocialisták támogatják a függetlenségi pártot a választási küzdelemben. Elítéli azokat, akik agítálnak az általános választójog mellett s mégis a munkapárt zászlója mellé állnak.

Stocker József dr kérte a választókat, hogy terjesszék a programmbeszédben elhangzott eszméket s egyesült erővel küzdjenek a párt győzelméért.

*

Délután Glac Antal meglátogatta a 48-as kört, a réti 48-as polgárok körét, az iparos kört, a várad-velencei gazdakört. Mindenütt nagy lelkesedéssel fogadták.

A társas vacsora.

Este a Vigadóban társas vacsora volt, a melyen 500-nál többen vettek részt.

Igen szép pohár köszöntőket mondtak: dr Stocker József, Glac Antal, dr Adorján Emil, Sas Ede, dr Olasz Béla, Balogh Döme, dr Fráter Pál, Szokoly Tamás, Popity János, Lukács Géza, Kerekes Elek stb.

Közös miniszter tanács. Tegnap délelőtt vette kezdetét a közös minisztertanács. A tanácskozás fél 10 órakor kezdődött s fél órakor félbe szaktították majd 5 órakor folytatták. A tanácskozáson a közös költségvetést s az 1911-ik költségvetés kapcsán kieszközölendő hitelt tárgyalták. A közös tengerészeti kiadásokra rendkívüli hitekre és kölcsönre lesz szükség, ugyanis erre a célra 580 millió korona kiadás van előirányozva. A mult tanácskozás után Héderváry a közös és osztrák miniszterek tiszteletére ebédett adott.

Kristóffy jelölése. A szilvácsi kerület választói meghívták Kristóffy Józsefet, hogy vállalja el a kerület képviselőjelöltségét. Kristóffy a jelöltséget elfogadta és pártönkivüli programmal fog fellépni.

Kálmán Gusztáv választói között Kálmán Gusztáv kereskedelmi államtitkár Kozsvárra utazott választói közé, ahonnan Szamosújvárra fog menni Mártonffy Marcel támogatására. Az államtitkár részt fog venni a szamosújvári vasutársaság közgyűlésén is.

Választási mozgalmak.

Tisza Kálmán programbeszède.

Az ősi hajdu fészekben Nagyszalonán, Pünkösöd hétfőjén tartotta meg programbeszédét gróf Tisza Kálmán. A programbeszédet óriási érdeklődés előzte meg, annál inkább, mert az általános tudva volt, hogy Tisza Kálmánt elkiséri beszédjére Tisza István gróf is. Elkisérték Tisza Kálmánt a megye munkapárti előkelőségei is.

A politikai harcra kilépő gróf fogadtatása minden tekintetben impozáns volt. Amint azonban előrelátható volt Balog Mihály hívei nem engedték meg, hogy minden akadály nélkül történjék meg a programbeszéd s kézzelfoghatólag bizonyították be, hogy a nagyszalontai tojáskereskedés a nagymérvű külkivitel dacára is még mindig van oly bőszes, hogy egy programbeszédet az ország legbőszesebb tojás diszítésével lássa el.

Tisza István beszède elején a 67-es eszmék fontosságát bizonyította oly formán, hogy azok tulajdonképpen nem egyebek, mint a tiszta 48-iki eszmék. Majd a 67-es eszméknek tulajdonit minden eddigi vívmányt.

A bankkérdésben következetesen annak káros volta mellett beszélt. A katonai kérdésben fontosnak tartja, hogy magyar legyen a tisztikar, de más vívmányt ő sem akar, legalább ezt nyilvánította. Az általános választói jogról most is az a meggyőződése, hogy azt a jövő vívmányának kell hagyni, mert a nemzet nem elég művelt, hogy általános választói jogot kaphasson.

Beszède végén a munkapárt támogatására hívja fel a megjelenteket.

Tisza István beszède után Tisza Kálmán tartotta meg programbeszédét. A Just-párt veszedelmes voltát bizonyítja s kéri a választókat, hogy olyan egyént, aki az ország veszedelmére van ne támogassanak. Beszède végén kéri a polgárságot, hogy jutassák diadalra az ő lobogóját.

A programbeszéd után Tisza Kálmán Tisza István gróf kíséretében Saráandra utazott ahol rövid beszédet tartottak.

Lukácsiu és Rednik.

Lukácsiu a belényesi kerület nemzetiségi jelöltje vasárnap délelőtti 11 órakor tartotta meg programbeszédét Vaskóhn, ahol azonban oly nagy részvétlenséggel találkozott, hogy elkeseredésében sajnálkozásának adott felelet kifejezést, hogy a belényesi jelöltséget elfogadta.

Rednik Gábor munkapárti jelölt Meziadon és Kebeden tartotta meg a programbeszédét a közönség nagy érdeklődése mellett.

Szucsiu Magyarorsékn.

Szucsiu János a nemzetiségiek egyik agilis vezére akarja felvenni a harcot Mangra Vazzal a magyarorséki kerület munkapárti jelöltjével szemben. Szucsiu most járja a kerületet sorba és igyekszik magának híveket to-

borozni. Vasárnap Szucsiu Vaskóhra is átrándult, hogy ott Lukácsiu támogatására legyen, azonban ott kellemetlen fogadtatásban volt része, mert a választók záptojással fogadták s a további kellemetlenségektől a csendőrség védelme mentette meg.

A berettyóujfalui és bárándi kerületben.

A berettyóujfalui kerület függetlenségi jelöltje Leszkay Gyula vasárnap Mezősas és Berekböszörmény hétfőn pedig Szentpéterszeg, Berettyóujfalui és Mezőpeterd községekben tartotta meg programbeszédét. Nadányi Gyula a bárándi kerület Kossuth párti jelöltje Nagybajom, Szerap, Udvari, hétfőn Báránd, Dancsháza községekben tartotta meg programbeszédét.

Gaál Endre Sályiban.

A tenkei Kossuth-párt jelöltjét dr Gaál Endrét 24 tagból álló bandérium, sok zászlóval, fehér-ruhás, virágot hintő leányok ének- és zeneszóval fogadták, a választók pedig felvirágozott kocsikou követték a jelöltet a községbe, ahol a nagy lelkesedés között egy ellenhang nélkül mondotta el nagy tetszéssel fogadott programbeszédét, ott ahova négy nappal előtte, csupán a közigazgatás közegeinek kísérete s a választóknál majd nem több számú csendőr assistálása mellett, halotti csendben egy »éljen« szó nélkül vonult be Telegdi József munkapárti képviselő jelölt. A választók nagy lelkesedéssel készülnek a választásra a község románságával karöltve, kiknek vezető férfiai egy sorban buzgólkodnak a többlekkel a Gaál zászló diadalra juttatásában.

Farkasházi Zsigmond Mezőtelegden.

Vasárnap Mezőtelegden megtartotta programbeszédét Farkasházi Zsigmond, a függetlenségi párt jelöltje. Ez alkalommal is bizonyult, hogy az élesdi kerületben Farkasházi olyan népszerűségnek örvend, hogy vele szemben minden kísérlet hiába való. Mezőtelegd határában 30 tagu lovas bandérium és nagyszámú választó várta. Az egész község lobogódiszben volt. 56 kocsi kísérte a jelöltet a községbe, hol már 3000 választó várta, akik Mezőtelegdről és a közeli községekből sereglettek össze. Csinos diadalkapu volt felállítva, amelynél a jelölt kocsijából kifogták a lovakat s úgy haladtak tovább, a programbeszéd színhelyéig. Farkasházi Zsigmond nagy tetszés mellett tartotta meg programbeszédét. Utánna Nagy György méttatta Farkasházy érdemeit a parlamentben, mint szónoknak s a választók érdekében kifejtett buzgalmát. A programbeszédet Klintók János bezneyei gör. kath. lelkész tolmácsolta román nyelven a választóknak.

A villamos áldozatai.

Piros Pünkösöd napján halálos elgázolás történt Nagyváradon a Rákóczi-uton. A villamos vasut egyik kocsija keresztülment egy urasági inason, emint az a teljes sebességgel haladó kocsira éppen fel akart szállni. A szerencsétlen fiatal ember rögtön meghalt. Es nyomban rá tegnap délben újabb villamos elgázolás történt a Nagypiacon.

Az áldozat itt egy kereskedősegéd, aki ugyan még nem halt meg, de állapota reménytelen.

A két borzalmas elgázolásról különben a következő tudósításunk szól.

Vasár délután Várad Juhos Mihály, Széchenyi Jenő kanonok inasa, rendes ünnepi kimenőjét élvezte. Barátjával, Venczel Jánossal sétált egészen háromnegyed 6-ig, amikor elköszönt tőle, hogy otthou lehessen 6 órára, ameddig a kimenője tartott.

Hogy pontosan hazaérjen, a hosszabb gyalogut helyett villamoson akart hazamenni és ezért felszállott az Orsolya templom előtti teljes sebességgel haladó 20-as számú villamoshoz csatolt 6 os számú pótkocsira. Felszállás közben azonban az egyik lába megakadt az Orsolya templom kijárata előtti vasrácskerítésben, minek folytán a lépcsőről lezuhant és a kerekek alá került.

A pótkocsi kereke a mellén gázolt át a fiatalembernek, aki egy pár percnyi kioldás után belső elvérzésben meghalt.

Az eset színhelyén nyomban megjelentek dr Mayer László és dr Berkovits René t. orvosok, ezek azonban már csak a beállott halált konstatálhatták.

A Rákóczi-uton éppen ott sétált akkor dr Szolnok Jenő kir. ügyész is, aki azonnal irtézkedett, hogy a hullát addig ne szállítsák el míg a vizsgálóbíró a helyszíni vizsgálatot meg nem tartotta. Addig ott maradtak az uttesten a villamos kocsik is, mert a kocsiszemélyzet kihallgatására szükség volt.

Az előhívott dr Bazala Béla vizsgálóbíró kihallgatta Komlósi Mihály kocsivezetőt Szücs Lajos ka'auzt, továbbá Abafi Zsigmond fékez és Juhász Mihály ka'auzt, akik a 20 as számú villamos kocsin és annak pótkocsiján teljesítettek vasárnap szolgálatot.

Ki lettek még hallgatva azonkívül, mint szemtanuk. Beck Samu szociáldemokrata-párt titkár, Olsenszky Károly lakatos segéd és Japard Viktor cukrász, akiknek vallomásai alapján megállapítást nyert, hogy a szerencsétlen fiatalember saját vigyázatlanságának esett áldozatul és így felelősség senkit sem terhel.

A hullát ezután elszállították a színhelyről és az utca átadatott a közlekedésnek, a mely az összeverődött nagy embersokaság következtében tovább mint egy fél óráig szűnetelt.

Az elgázolt fiatalember csökmői illetőségű volt és már 8 éve szolgált Széchenyi Jenő kanonoknál, ahol szolid, jóra való józan életű embernek ismertek. Temetése másnap azaz hétfőn volt.

A másik villamos elgázolás tegnap délután fél kettő körül történt a Nagypiac téren. Dászkál Gyula a második áldozat neve, aki még nem halt meg, hanem súlyos betegen fekszik a Biharmegyei kórházban. Eltelt-maradásához, az orvosok véleménye szerint, nincs semmi remény.

Az elgázolás az Andrényi-üzlet előtt történt, ahol a villamosnak sinpárjai fakorlátok között vannak. Dászkál Gyula 16 éves kereskedősegéd át akart menni a vágányon, de szerencsétlenségére nem vette észre a 9-es számú villamoskocsi közeledtét, minek folytán a kerekek alá került.

A kerekek a jobb lábát levágták, ezenkívül bal lábát, mellén, karján és fején szenvedett súlyosabb sebeket. Súlyos sebeivel nyomban beszállították a szerencsétlen fiatalembert a Biharmegyei kórházba, ahol műtétet végeztek rajta.

Hogy kit terhel a felelősség a szerencsétlenségért, még nem tudni.

A vizsgálat fogja meg állapítani, hogy mennyiben felelős a kocsivezető, akit Szőke Imrénének hívnak, a szerencsétlenség előidézésében.

A kórházból kapott legutolsó értesülésünk szerint Dászkál Gyula állapota rosszabrá fordult és minden pillanatban bekövetkezhet a halál.

UJDONSÁGOK.

* **Bérmálás Nagyváradon.** Pünkösöd első napján kocsi, villamoson és gyalog nagy tömegekben hullámzott a nép a váradi székesegyház felé, hol *Fetser Antal* és *Lányi József* felsz. püspökök a bérmálás szentségét osztották ki a jelentkezőknek. Reggel 8 órakor ünnepélyes nagymiséét pontifikált a vikárius s közben evangélium után ugyan ő lelkésült szép prédikációt tartott, melynek végén a bérmálásokhoz intézett allocúciót. Mise végével a két püspök hozzáfogott a bérmáláshoz. *Fetser* püspök 626, *Lányi* püspök 649-et bérmált meg, — összesen tehát 1275-en bérmálkoztak. Olasziból 694, Ujvárosról 376, Velencéről 205. Az idő nagyon kedvezett a bérmálásnak, de a délutáni zápor elrontotta a megbérmáltak örömét, mert a fürdőbe való kirándulás lehetetlenné vált. No, de annál többen mentek ki a fürdőbe ünnep másodnapján, amikor mindkét fürdőt ellepített a kirándulók. — *Lányi* püspök az ünnep első napján kora reggel házikápolnájában külön bérmálta meg *Ránffy* Zsigmond honvéd alezredest, a hadapródiskola parancsnokát, továbbá leányát *Ránffy* Ilonkát és báró *Podmaniczky* Károlyt.

* **A megye június elsején választ** Biharvármegye központi választmánya Pünkösöd vasárnapján tartotta meg ülését, melyen a megyében tartandó képviselő választások idejét és a választások vezetését teljesítő tisztikart választották meg. Az ülésen *Keszthelyi* Zoltán főjegyző elnököl a bizottsági tagok teljes számában való megjelenése mellett. Az ülésen *Örley* György dr. indítványára az általános választások idejét június 1-ére tűzték ki. A választási tisztikar választásában változás annyiban történt, hogy a hosszupályai kerületbe választási elnökül *Móricz* Ernőt s a bárándii kerületbe *Jantsovics* Jenő választották meg. A választások megtörténte után az elnök bejelentette, hogy a választások tartására szükséges katonaság kirendelése iránt a kellő intézkedéseket megtették. Végül a megválasztott választási tisztikar tagjai leteiték az esküt, mire az ülés véget ért.

* **Hivatalos Lapból.** Ő felsége az igazságügyminiszter előterjesztésére Kiss András nagyváradai törvényszéki bírónak az ítéltáblai címet és jellegét adományozta.

* **A főispán és polgármester a fővárosban.** *Hlatky* Endre főispán tegnap délután, *Rimler* Károly polgármester pedig vasárnap Budapestre utaztak.

* **Vasúti töltés csuszamlás Szolnok mellett.** A folytonos esőzés sok kárt tett, mert elrontotta az utakat. De még a vasutaknál is zavart okozott. Így Szolnok mellett földcsuszamlás miatt megrongálódott a vasúti töltés s a vonatok rendes közlekedését akadályozza. A tegnap déli gyorsvonat e miatt csak délután 5 óra felé, a tegnap esti gyorsvonat pedig este 7 óra helyett éjjel 11 órakor érkezett Nagyváradra.

* **Hogy korteskednek a tenkei kerületben?** A tenkei választókerületben sem a nemzeti munkapárt, sem a függetlenségi párt helyzete nem mondható valami fényes reményekkel kecsegtetőnek. Ezenben a nemzetiségiek leleményesen szervezett munkájukkal olyan nagy táborot hoztak máris össze, hogy meglep mindenkit. Érdekes az a módszer, a

mellyel *Lázár Aurél* hívei korteskednek. *Lázár* korteseinek legnagyobb része román jogász. Ezek a román jogászok községre-községre járnak és a templomokban énekelnek. A jogászok énekeiről már jóelőre értesülnek az emberek és megtöltik a templomot. Az ének után a jogászok elszélednek a polkároknál és azok lakásaiban megjelenvén, ott lelkére beszélnek az egyszerű román szavazóknak, akit annyira tudnak befolyásolni ily módon, hogy még csak meg sem lehet közelíteni őket.

* **Himen.** Pünkösöd másodnapján d. u. 6 órakor Nagyváradon az olasz plébánia templomban tartotta esküvőjét *Kovács* Károly debreceni róm. kath. tanító *Glac* Veronkával, néhai *Glac* Mihály és néhai *Fetser* Veronka árvájával. *Fetser* püspök unokahúgával. Az esketést a vőlegény bátyja *Kovács* József telegdi esperes plébános tartotta, ki magas szárnyalású szép és hatásos beszédet intézett az új párhoz. A násznépet *Fetser* püspök látta vendégségen. — *Kovács* Aurél aszodi tanító tegnap esküvőt hűszegett Nagyváradon a Szent László templomban *Tamás* Erzsébetnek, néhai *Tamás* Pál nagyváradai kereskedő leányának. Az esketést dr. *Vucskics* Gyula esperes plébános végezte. — *Beszédits* István a nagyváradai l. sz. püspökségi uradalom segédtisztje pünkösöd vasárnapján tartotta eljegyzését Nagy-Szalontán *Zilahy* Ilonkával, néhai *Zilahy* Lajos volt nagyszalontai közjegyző bájos, kedves leányával, vármegyei uri társaságok leányvilágának egyik legbájosabb tagjával.

* **Repülési mutatványok Nagyváradon.** E. Redics berlini író különös kérvényt adott be tegnap Nagyvárad városához: június végén repülési mutatványokat akar bemutatni nálunk egy elsőrangú aviatikus Párisból, egy *Fahrman* biblánon. Ez ide vonzaná az egész ország közönségét. Mivel ez a dolog nagy költséggel jár, csak 30.000 korona támogatást kér Nagyvárad városától. Bizony ez a kérés még viccnek is rossz.

* **Halálozások** *Preszy* Lórándné szül. *Balogh* Ilona, elete 24 évében elhunyt. Hülsztemét Nagyszalontára szállítják, ahol május 19-én délután 3 órakor temetik. — *Felzár* Mária, elete 42 évében elhunyt. Temetése ma, május 18-án délután 11 órakor lesz.

* **Kik nevezteő a budapesti repülőversenyre** A június 6-én kezdődő nemzetköz repülőversenyre a Magyar Aero Club igazgatói ságához a mai napig a következő végleges nevezések érkeztek: I. Külföldiek. *Behrend* Adolf, német, *Johannesthal*. *Chavez* A., francia, Lyon. *Durav* L., francia, Lyon. *Etrich* Igo, osztrák, Wr. Neustadt. *Illner* J., osztrák, Wr. Neustadt. *Molon* L., francia, Havre. *Taurin* M., francia, Paris. *Wiencziarsz* Eugen, német, Berlin. *Blanc*, francia, Mourmelon. *Elimoff* M., orosz, Moszkva. *Steinbeck* Hans, német, Ratzenburg. *Latham* Hubert, francia, Páris. *Stein* Walter, német, Berlin. *Paulhan*, francia Páris. *Rugeronne* Germano, olasz, Torino. *Rougier* Henry, francia, Páris. *Cheuret* M., francia, Marseille. *Balsan* Jques, francia, Páris. *Jullerot* Henry, francia, Páris. *Farman* Henry, francia, Páris. *Amerigo* M., francia, Páris. *Warchalevsy* I., Lengyel, Lemberg. *Bischof*, osztrák, Bécs. *Mentigny* Alfred gróf, francia, Páris. *Croquet* L., belga, Bruxelles. II. Magyarok: *Kutassy* Ágoston dr., Budapest. *Zsély* Aladár, Budapest. Dr. *Herczegh* mérnök, Budapest. *Horváth* Ernő, Budapest. *Adorján* János, Budapest. *Antalfy* Géza, Tasnádszántó. *Ij*, *Kovácsy* Miklós, Tasnádszántó. *Szatke* Ferenc kir. mérnök, Debrecen. *Szárits* János, Szabadka.

* **Üstökös nap.** Ma szerdán éjjel kerül a Föld és a Halley-féle üstökös olyan helyzetbe, hogy Földünk keresztül haladna az üstökös csóváján, ha ez utóbbi hosszabb a Föld és az üstökös közötti távolságnál. Ma (telteve, hogy az üstökös az eddigi sebességgel mozog) a föld és az üstökös közötti távolság 26 millió kilométer, vagyis 67 holdtávolságvája úgy áll, hogy át kellene rajta menni földünknek, ha . . . ha . . . a csóva hosszabb volna, mint ez a távolság. A számítások ugyan azt mutatják, hogy a csóva nem éri el ezt a hosszúságot, de hát még sem lehetetlen, hogy talán még hosszabb is lesz. Hiszen ennél még hosszabb üstökös csóvát is van tudomásunk. Így az 1858-ik évi Donat iele üstökösnek 82 millió kilométer hosszú volt a csóvája. Tegyük fel, hogy hosszabb lenne a csóva 26 millió kilométernél. Nos, mi lesz akkor? . . . Felelet: Egy igen érdekes égi tünemény, semmi más. Az fog történni ami 1861. június 30-án, s mit senki sem vet észre, csak egy angol csillagász. Ekkor t. i. éjjel haladt keresztül a föld egy üstökös csóván, s reggelre . . . nem volt vége a világnak, hanem hajnalban sárgás fény derengett a látóhatáron, amely csaknem az egész égboltozatot betöltötte s úgy látszott, mlutha északi fény volt a Holnap este őt kezdve Halley a nyugati égboltozaton keresendő s most már erősen távozzván a Naptól, könnyen lehet megfigyelni. Legközelebb 24 millió kilométer távolságra e hó 21-én jut az üstökös. Ha a csóva eléggé fejlődik s az idő szép lesz, máttól kezdve e hó végéig eszéként, közvetlen napnyugta után pompás tüneményben lehet részünk.

* **Pályázat lovasrendőri állásra** A rendőrségen üresedésben van egy lovasrendőr szakaszvezetői állás. Akik elnyerni akarják pályázati kérvényeiket nyújtsák be a rendőr főkapitánysághoz. Pályázhatnak azon magyar állampolgárok, akik 20-ik életévüket betöltötték de a 30-ikat még nem. Szükséges a magyar nyelvnek szóval és írásban való tökéletes tudása, fedhetlen erkölcsi előélet és a lovaság-nál elnyert aitiszti rangfokozat.

* **Bárány a rendőrségen.** Találtak egy fehér bárányt, igazolt tulajdonosa át veheti a kihágási ügyosztálynál, mert ellenesetben el fog árvereztetni.

* **Ongyilkosság** *Bira* Tódor kövező tegnap délután öngyilkossági szándékból a *Rulikovszky* uton egy fára felakasztotta magát. Azonban hirtelen észrevették és még mielőtt valami baja történhetett volna, levágták. *Bira* Tódor öngyilkosságának oka elődása szerint az, hogy egyik szemére megvakult s ezenkívül családi viszályok is bántották.

* **Körösbe ugrott a rendőrök eől.** *Kasoly* László és *Juhász* Károly lovasrendőrök tegnap éjjel egy utcai kihágás miatt *Teleki* Imre szekereset be akarták kísérni a rendőrségre. *Teleky* a városház előtt a rendőrök előtt meugrott és bele vetette magát a Körösbe. *Kasoly* László lovasrendőr, lováról leugrott s a vízbe vetve magát *Teleky* Imrét hajánál fogva addig fentartotta, amíg *Juhász* Károly és *Kiss* Gergely rendőrök odasiettek s kimenteték a mindenáron menekülni akaró *Teleky* Imrét.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjék.

* **Kozmetika.** A kozmetika gyógyintézetben (Rákóczi-ut 5.) Szigoruan orvostudományi alapon mindennemű *arc és szépség-hibák* feltétlen sikerrel kezelhetők. A pattanásos májfoltos, szeplős arcok ideális tisztává válnak, archegek eltűnnek, hajhullás megszűnik, eredeti színe visszaadható. A korai arcráncok elsimitása, ugyszintén az orr s egyéb arcrészek elferdülései meglepő szépen kiigazítatnak. Olvasóinknak ajánljuk ezt a gyógyintézetet.

* **Borsalino,** Pichler és angol *kalap* tavaszi ujdonságok **REICHARD ÁRUHÁ-ZABA** megérkeztek, hol legelegánsabb budapesti és *amerikai cipők* kaphatók. 11

x *Finom uri fehérnemű és minden uri divat és kalap ujdonság megérkezett*

Róth M. utóda cégnél.
Bémer-tér.

Eredeti angol férfi cipők. 22

x **A Lloyd kávéház** modernül berendezett helyiségében május hó 16, 17, 18, és 19-én a következő igen érdekes mozgólénykép ujdonságok lesznek bemutatva: 1. Pali mint riporter 2. Visszatérés Jeruzsálemből 3. Szerelem áldozata. 4. Váratlan vissza térés. 5. Fogas kerekűn a jegestenger felé 6. Pamut igrar 7. Mozgalmas lakadalom 8. Gyermekek hit. Belépti díj nincs. Kezdeté este 9 órakor. Kötő italokról és ételekről gondoskodva van. A n. é. közönség szíves pártfogását kéri *Hartsteines Örley* kávéház tulajdonosok

x **Olvassa el kérem!** Ha érdeklí, hogy lakásában miért érhet el takarítást villamos áramfogyasztással. On égethet már 16 gyertyafényű *Wolframmégt* és ami a régiekkel szemben óránként kb. 3 fillért takarít meg, tehát nem szükséges, aki *nem akar* nagy világítást, hogy 32-es vagy 50 gyertyafényű égőket alkalmazzon és ami a fő nálam, ezen *Wolframm égő* 2 K 40 fill. Stern villamos felszerelési vállalata Bémer-tér 2. Telefon 556. Szívesen szolgálok felvilágosítással. 12

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Szerda: *Tatárjárás.* (Diósi Nusi fellépte.)

Csütörtök: *Tilos a csók.* (Diósi Nusi fellépte. Délután Tartaffe ifjusági előadás.)

Péntek: *Vig özvegy.* (Diósi Nusi fellépte.)

Szombat: *Vörös talár.* Sik Rezsőné fellépte.

Diósi Nusi Nagyváradon. A bérlet szünet és az évad vége dacára zsufolt házat csinált tegnap Diósi Nusi első vendégfellépte. A Luxemburg grófjában lépett fel, Juliette szerepében s eleven temperamentuma, ötletes játéka és kellemes éneke folytonos tapsokra ragadta a közönséget. Hangja mióta távol volt, még nyert erőben, elevensege, kifogyhatlan jó kedve és ügyes tánca azonban Zsigmondit nem érte utól. Kapott egy csinos virágkosarat és sok igen sok tapsot. kibívást. A többi szereplő a szokott jó Luxemburg előadást produkált. A elmezek között egy chantaller jelmez is volt, amely érdekesség okáért négy lábú chantallert ábrázol.

Diósi Nusi vendégstéi. A Szigligeti színház tavalyi és az aradi Nemzeti színház ez évi ünnepelt szubbreit-primadonája: *Diósi Nusi*, tegnap óriási sikerrel kezdte meg nagyvárad vendégszereplését. Diósi Nusi ma az ország egyik legkiválóbb szubrett-énekművésznője, akit csak úgy tudnak a vidéki direktiók Pestül el-

hódítani, hogy a 14—15000 koronás szerződésekkel kötik le. — Ma este legnépszerűbb szerepében, a *Tatárjárás* Magyaráss önkéntesében lép föl. Holnap még érdesebb este zajlik le, mialatt *Tilos a csók* királyiődjét alakítja, míg a dadát *Zsigmondi Anna* játssza. — tehát primadonna-versenyt jelzhetünk. Péntek este a *Vig özvegyben* újra megismétlődik az a szenzációs mérkőzés. mert a gyönyörű operett Diósi Nusinak és Zsigmondi Annának egyaránt kitűnő partbiekat fog nyujtani.

TÁVIRATOK.

Abdul Hamid és az üstökös.

Konstantinápoly, május 17. Abdul Hamidon az utóbbi időben roppant izgatottság mutatkozik. Egész nap és éjjel az ablaknál időzik és távcsővel az égboltot figyeli s a Halley üstökösöt keresi. Abdul attól fél, hogy az üstökös el el fogja pusztítani a világot és környezetétől folyton azt kérdi, hogy milyen módon lehetne változtatni az üstökös pályáját.

Elpusztult község.

Sátoraljaujhely, május 17. Zemplénvásárhely községben ma tűz ütött ki és 67 házat pusztított el. A házak berendezéseiből semmit sem lehetett megmenteni. Elpusztultak a gazdasági épületek is teljes felszereléssel. Oltás közben igen sokan megsebesültek. A lakosság a legnagyobb nyomorban van. A főszolgabíró gyűjtést rendezett a nyomor enyhítésére.

A Haverda-ügy a Curián.

Budapest, 17. A Haverda-ügy iratai ma érkeztek fel a szegedi esküdtbiróságtól a Curiához, ahol Vajkó Pál bírónak osztották ki. Az ügyben még a nyár folyamán meg lesz a döntés. Az első büntető tanácsban Budapesten Izidor fogja képviselni a vádat.

Öngyilkos tanár.

Nagybánya, május 11. Komesevics Lajos főgimnáziumi tanár ma mellbe lötte magát. A súlyosan sérült tanárt kórházba szállították, ahol műtétet végeztek rajta, azonban életben maradásához semmi remény sincsen.

NYILTÉR.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	6 40	9 17
V.-Velece >	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 28
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	7 06	9 43
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	7 11	9 48

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Püspökfürdő ind.	8 59	10 50	3 19	5 59	7 49	10 32
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	7 54	10 37
V.-Velece >	9 17	11 19	3 37	6 17	8 07	10 50
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	8 17	11 00

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
V.-Velece >	8 10	10 10	2 30	5 10	7 02	9 57
Rontó >	8 16	10 26	2 46	5 26	7 16	9 53
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	7 23	10 00

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Félix-fürdő ind.	8 40	10 40	3 00	5 40	7 30	10 13
Fontó >	8 47	10 47	3 07	5 47	7 37	10 20
V.-Velece >	9 00	11 09	3 20	6 00	7 50	10 37
Nagyvárad érk.	9 10	11 19	3 30	6 10	8 00	10 47

* Csak bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.
** Csak ünnep- és vasárnapokon szeptember 15-ig közlekedik.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tőzsdetudósítások.

Budapest, május 14.

A gabonatőzsde.

50 kilogramonként.

Buza májusra	—	—	—	12.—
Buza októberre	—	—	—	10 31
Rozs októberre	—	—	—	8.—
Zab októberre	—	—	—	6 46
Tengeri májusra	—	—	—	5 58
Tengeri júliusra	—	—	—	5 63

Irányzat: Szilárd.

Értékdőzsde.

Magyar hitel	—	—	—	821 50
Oszták hitel	—	—	—	664.—
4%-os koronajáradék	—	—	—	92 40
Államvasut	—	—	—	757 75
Jelzálogbank	—	—	—	492.—
Leszámitoló bank	—	—	—	574.—
Hazai Bank	—	—	—	298.—
Kereskedelmi részv.	—	—	—	757 50
Rimamurányi	—	—	—	673.—
Salgóújfalvi	—	—	—	645.—
Közuti vasut	—	—	—	724.—
Városi villamos	—	—	—	394.—
Adria	—	—	—	451.—

Irányzat: Nyugodt, ünnep előtti realizációkra csöndes.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Érdekődő. Azóta egészen határozott értesülést kaptunk a legilletékesebb helyről, hogy dr *Mártonffy* Marcell, a nagyvárad kir. kath. jogakadémiai tanára *nem szabadkőműves.*

A szerkesztésért felelős

Dr VUCSKIOS GYULA.

Hirdetések felvételnek e lap kiadóhivatalában.

ÉRTESETÉS.

Van szerencsénk a n. é. gazdaközönség szives tudomására hozni, hogy

lakatos és mezőgazdasági gépműhelyünket

Nagyváradon, **Szent János-utca 20. sz.** alatt megnyitottuk.

Amidőn műhelyünket a n. é. gazdaközönség becses pártfogásába ajánljuk; bátrak vagyunk megemlíteni, hogy szakmánkban **25 évi tapasztalattal bírunk**, mely idő alatt állandóan elsőrendű műhelyekben, több éven át a PERGE és ROZSLAY-féle ekegyárban voltunk alkalmazva. A gazdaközönség érdekeit szolgálva: a szükséges gazdasági eszközöket, u. m.: különféle ekéket, boronákat, eke kapát, szóró rostát, borsajtót, szőlőzuzót, továbbá mindennemű géplakatos és épület munkát, vízvezeték berendezést csakis a legjobb anyagból és legerősebb kivitelben állítjuk elő és kizárunk minden versengést, mely által csakis silány készítmény birtokába juthatni. Kérjük tehát bizalommal hozzánk fordulni, s reméljük, hogy nagybecsű megrendelését minden tekintetben ki fogjuk érdemelni.

38

Tisztelettel

Jánky és Balogh

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával művészikivitelben szájpádlás nélkül is készít **kitünő hirc** **nevü**

Fogműtermében

Özv. **Dr. Deákné**

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

(Fekete Sással szemben.)

Uj mehanikai és gépjavitó műhely.

Tisztelettel tudatom, hogy a mai kor igényeinek megfelelő gépjavitóműhelyt nyitottam. Elvállalok minden rendszerű irógépek, kerékpárok, varrógépek olesó és pontas javítását jótállás mellett, továbbá villanyos háziesszengők, telephon és villámhárítók, stabil gőzgépek, gazdasági és minden más gyári gépek javítását és szerelését, vas és érez eszterga munkákat. Locomobil henger furásokat és új dugattyukat és gyűrűket. Gőzkazánok befalaztatását legujabb rendszer szerint és kőszénbánya kutatásnál talaj próbafurásokat saját szárazrendszerű furószerszereztemet. Kiváló tisztelettel

Lollok Gyula,

32 mehanikus és géplakatos.

BEÖTHY ÖDÖN és ARANY JÁNOS-U. sarok.

!! Ovakodjunk a molyoktól !!

Közhasznu intézmény!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses figyelmét felhívni e célra berendezett, **molykár ellen védő, biztosító, és raktározó intézetemre.** Elfogadok nyári gondozásra felelősség mellett bármily értékes ruhákat, szőrmeárukat. Férti és női városi bundák, utibundák, szőnyegek, függönyök, gallérok, karmantyukat stb., saját műhelyemben kijavítva, tisztán hiba nélkül szolgáltatatom vissza. Kiváratra azokért hához küldök, az üzlet tűz és betörés ellen biztosítva van. Becses pártfogását kérve maradtam kiváló tisztelettel

Dózsa János szücsmester **Nagyvárad**

28 **Sas passage**

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: **NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.**

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás **W o l f r a m** lámpa **darabja 3.60 kor.** 100 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**

Sz. a izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Ár a nemű **izzólámpa különlegességek,** fényképező-lámpák, ugyancsak **legolcsóbb áron kaphatók.**

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön e célra épített nagy

← **csillár-raktárunkat** → megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Villamos és műszaki felszerelési vállalat.

NAGYVÁRAD, RAKOCZY-UT 5. Telefon és interurbán **914.**

A Magyar Siemens Schuckert Művek képviselője ■ Tantallámpák gyári raktára.

Elektro és gépészmérnöki iroda.

Elvállal mindennemű villamvilágítási és erőátviteli munkálatokat, ívlámpák kezelését, szénpálcák szállítását. Telefon, Telegraf és villámhárító berendezéseket

Raktáron tart modern és izléses villamos csillárokat izzólámpákat fűtő- és főzőkészülékeket, motorokat és szellőztetőket.

Szabadalmak kidolgozása és értékesítése.

Ertsey Zoltán

keresk. vezető.

Reichel Henrik

gépész és elektro mérnök.

Tisztelettel értesitem a Főtisztelendő papságot, és a n. é. közönséget, hogy a mai napon **SZLANÁR JÁNOS** iparművész üvegfestőtársul vettem és eddigi templom, oltár és iconástás festészetemet üvegfestéssel és díszüvegezéssel kibővíttem.

Tehát készítek művészi kivitelű üvegfestészet munkákat, díszüvegezéseket és üvegmaratásokat a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig.

Főtörekvésem, hogy művészeti munkáimmal egy a Főtisztelendő papság, valamint a t. közönség nagyrabecsült bizalmát és elismerését kiérdemeljem és részemre fentartsam.

Magam a Főtisztelendő papság és a t. közönség szíves figyelmébe és jó indulatába ajánlva vagyok tisztelettel

Klinge Antal,

templom, üvegfestő és díszüvegező.

Nagyvárad, Szent János-utca 11.

Vázlatokat és költségvetéseket díjtalanul készítek. Levélbeli megkeresésre személyesen megjelenek.

74

POLOSKÁT

és azok petéit

egyedül a szabadalmazott **MATTENIE** gázfejlesztő módszer alapján lehet teljesen és alaposan kintani, melyért 1 évi felelősséget vállalok, meghívásra **azonnal** bárhol személyesen megjelenek.

MATTENIE szab. gázfejlesztő és féregmentési vállalat Zöldfa-utca 9 l. e.

Haszonbérlet.

Biharmegye **JAKÓ-HODOSI** határban mintegy 236. kat. hold, rés int szántó, részint legelő birtok, 1911. **SZENT GYÖRGY** napjától kiadó. Értekezni lehet **DEBRECZENBEN**

67 **MIKLÓS-UTCA** 41.

Kertmegnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy folyó hó

14-én szombaton este

a **NEMZETI SZÁLLODA** árnyas kert-helyiségét

ünnepélyesen megnyitom

egy el őrendű cigányzenekar közreműködésével Minden este változatos műsoru mozgófénykép előadás. Egyben felhívom a t. közönség figyelmét tisztán kezelt saját termésű boraimra és kitűnő magyar konyhámra.

Társas ebédek és vacsorák a legfigyelmesebb kiszolgálás mellett polgári árakban. Abonensek étlap szerint előnyösen megállapított árban lesznek kiszolgálva.

A n. é. közönség szíves pártfogását kéri
kiváló tisztelettel

KECSKEMÉTHY ISTVÁN,

vendéglős, a Nemzeti szálloda, étterem és kávéház bérelője.

Nagyvárad Kozmetikai Gyógyintézet

Fogorvosi és gyógyfogtechnikai
ambulátorium

RAKÓCZY-UT 5. SZ. — Telefon 752.

Orvostudományi alapon való kezelése az ember külsejével. Arc és szépségápolás. Pattanásos, szemölcsös, szepplős, májfoltos stb. arcoknak gyógyítása s ezen szépséghibák elmulasztása. Az elcsufító arcszőrök gyökeres eltávolítása. Hajhullás kezelése. Villamos vibrációs arc és fej-massage, villamos kékfény. Röntgen-és paraffin kezelése. Az intézet a legmodernebb gépekkel van felszerelve.

Fajós fogak gyógyítása,

fájdalom nélküli foghuzások, porcellán, arany- stb. plombák, csapos fogak, arany fogkoronák, lemeznélküli singfogsorok stb.

Rendelés 9—5-ig.

Az összes kitűnő hatású, de ártalmatlan kozmetikus gyógyszerek az intézetben beszerezhetők. Diszkrét postai szállítás útján is.

Dr. Halász Andor.

25

*Gyorsan pusztul a bőr s ezt Ön
banja,
Ha Fernolent **NIGRIN**-jét nem
használja.*

MEGNYILT A PÜSPÖKFÜRDŐ

Csabai Purcsi Testvérek zenekara közreműködésével május hó 1-én a nagyközönség számára.

A fürdő híres gyógyvize a legkülönbözőbb betegségben bámulatos gyógyulást idéz elő. Vonatközlekedés naponta hatszor a nagyváradai állomásról. A vendéglőben kitűnő konyha és pince. — A szállodában teljes kényelem. Mérsékelt árak. — **A fürdőben ujonnan berendezett, nagyszabásu uszoda.** — Fürdővonatok a mai naptól kezdve közlekednek. Minél számosabb látogatást kér

76

Kernáts János, fürdőbérő.